

ESCOLA PIA
Caldes de Montbui

PINZELLADES

PENSAMENTS EDUCATIUS

número 15

maig 2006

COM EDUCA LA FAMÍLIA AVUI

L'any 1996 es va publicar un llibre d'investigació i estudi sobre com educa la família espanyola avui. Es titula *Valores y pautas de crianza familiar*. Està editat per la Fundació Santa Marfà, institució dedicada de ple al camp educatiu. El llibre constata l'existència de quatre tipus més generalitzats d'educació, tal com l'exerceixen avui els pares.

1 PARES COMPROMESOS EN EL TRIOMF

L'educació com a inversió

És el grup més nombrós de pares: arriba a un 31,25%. Eduquen els fills com si fossin una inversió més. És un col·lectiu que es mostra com a persones actives, emprenedores i responsables de l'educació dels fills. El programa familiar, l'estructuren en termes d'eficàcia, inversió i visió de futur. Els interessa que el fill sigui una persona important en la vida. És una de les característiques principals del nostre temps. L'eficàcia és, en la nostra societat, el nou patró de mesura que permet diferenciar els guanyadors i els perdedors. No interessa el que aprengui. Hom valora la productivitat, el mèrit, la qualificació. Això exigeix un esforç educatiu al qual els pares prometen la seva col·laboració. En definitiva, som davant d'una forma pragmàtica i utilitària d'entendre l'educació familiar. Hom desenvolupa valors d'esforç, de futur, de seguretat, i àdhuc valors religiosos sempre que reforcin la línia cap a l'èxit. Però el perill que

assetja els nois i les noies sotmesos a aquesta tensió, és que, en proposar-los fites tan altes, els portin al fracàs, a la por, a l'angoixa. Tanmateix, per als guanyadors és una font de reconeixement, autoestima, seguretat i plaer.

Aquesta dialèctica triomfador/fracassat té conseqüències nefastes a curt i a llarg termini, no sols en el noi o la noia sinó també en la pròpia família, que ho viurà com si es tractés d'un revés de la vida quan els fills no ho aconsegueixen.

Els pares no poden oblidar que eduquen els fills per estimular el seu propi autoconcepte, però han de ser realistes. Han de fomentar valors d'acceptació de les pròpies limitacions, de col·laboració i d'autèntica qualificació. Certament, cal educar en el que «caldrà ser», però amb valors ètics, cooperatius, solidaris, etc.

2 PARES PERMISSIUS

L'educació de la postmodernitat

Aquest tipus d'educació, la configuren la quarta part dels pares espanyols, segons l'estudi que comentem. Són els típics pares de la postmodernitat. Són oposats als anteriors. Tenen plantejaments individualitzats, integradors i de respecte a les diferències. Hi ha una recerca de la llibertat de tots, amb absència de normes i amb el principi de «tot val». Són antiautoritaris, al·lèrgics a principis i a normes. Són pares que no exerceixen control sobre els seus fills. En un context educatiu en què tot és permès, és difícil (per no dir impossible) aprendre el veritable sentit de l'autonomia i de la llibertat. La raó és ben senzilla: la persona no pot elegir perquè tot està al mateix nivell;

tant se val una cosa com l'altra; res no bo ni res no és dolent, ni just ni injust...

Aquestes maneres fan impossible educar en valors d'honradesa, saviesa, col·laboració, participació, i no afavoreixen gens el procés de socialització, ja que és evident que tot procés de socialització és gradual, amb assimilació de normes, de llaços afectius, de coneixement «del bé i del mal».

La permissivitat que manifesten els pares, fa que els fills no tinguin cap punt de referència. No existeixen models de conducta, ni normes, ni direcció que s'hagi de prendre. No pot existir el concepte d'autoritat.

3 PARES COMPROMESOS

En l'educació integral dels fills

Són una mica menys que els anteriors: arriben a un 23,5%. És un tipus d'educació en què prevalen els valors estètics; hi ha un clima afectiu, càlid, de comunicació de pares i fills, on aquests reben tot tipus de recolzament i de comprensió.

Aquesta educació en el camp estètic és molt important, «ja que els valors estètics proporcionen als nois i noies l'oportunitat d'explorar el seu entorn, de crear les seves pròpies formes i la possibilitat d'expressar idees i canalitzar sentiments i emocions d'una manera profitosa».

Cal educar l'experiència estètica. No és un valor que s'adquireixi espontàniament. L'home necessita «aprendre» a veure, a participar, a rebre i a experimentar aquesta participació. L'educació estètica cal facilitar-la en els primers anys de la vida, i els seus elements fonamentals per a desenvolupar-la són la narració escrita, la imatge i l'expressió musical. El

mateix es pot dir de la lectura, que fomenta la imaginació infantil i afavoreix la transmissió de la cultura, base de tot humanisme.

Aquesta educació estètica fomenta valors ètics-morals, com ara: compartició, sinceritat, diàleg familiar, cooperació, autenticitat. Valors que generen una cadena d'actituds: ser sincers amb els altres porta a ser sincer amb un mateix; mostrar-se un tal com és, sense cuirassa, facilita la comunicació, fonamental per a un creixement psicològicament sa.

Aquets és el clima apropiat per educar els nois i les noies perquè surtin d'ells mateixos i arribin a crear actituds de comprensió empàtica, que significa la capacitat de comprendre la problemàtica i els estats propis i aliens.

En el procés de socialització, hi ha aleshores espai per a una elecció personal i, com a conseqüència, per a viure en llibertat.

4 PARES INVISIBLES

Deixadesa de les funcions educatives

Són pràcticament la cinquena part dels pares. En aquest tipus d'educació, el fonamental és la falta d'implicació i la deixadesa de les funcions educatives. Els podem anomenar els pares «invisibles». Pensen que educar ho ha de fer l'escola o la televisió. Mai no es poden al·lucinar dels fills. La característica principal d'aquest grup és la independència dels membres de la família. Es fonamenta excessivament l'autonomia; no hi ha implicacions afectives i manquen els recolzaments socials. Una altra característica és la falta de temps per als fills, que incideix directament sobre l'autoestima i l'autoconcepte: el fill sap per pròpia experiència que hi ha altres coses que

són més importants que ell mateix, i això provoca sentiments de frustració que els marca profundament.

Aquestes dues actituds afavoreixen la incomunicació, la ruptura de relacions i fan aparèixer el retret, l'aïllament, la fredor i la solitud.

Les conductes paternes i maternes són d'inhibició, i el més probable és que siguin degudes a la comoditat dels pares, sigui per falta de confiança en ells mateixos, sigui per la manca de preparació. De fet maleduquen el fill i no exerceixen la seva funció educativa.

CONCLUSIÓ

Com a conclusió, es podrien donar aquestes pistes per tal d'aconseguir que l'educació que es dona als fills sigui una formació integral:

1. Buscar el desenvolupament de la persona a través del coneixement d'un mateix, de la coherència, de la participació i de la solidaritat.
2. Facilitar un veritable recolzament emocional dels fills, perquè se sentin estimats, que tinguin la convicció que els pares els estimen de debò, que se sentin valorats, en un clima de respecte profund per a la individualitat, l'autonomia i la llibertat.
3. Desenvolupar la comprensió empàtica perquè no creixin mai tancats en ells mateixos, sinó oberts als altres. Això els farà tenir una excel·lent comunicació amb els altres i una bona salut psíquica.

I tenir molt present que tot això no s'aconsegueix si no és amb bones dosis d'actitud crítica per totes dues parts, i moltes ganes de voler millorar la situació present, amb optimisme.